

Songül Demir 15 Mayıs 2021

Arendt`in Gözüyle:

İsrail Bir Yahudi Filozof`tan Neden Nefret Eder?`¹

Kudüs`te masum insanların feryatlarının göğe yükseldiği, savunmasız çocukların ve kadınların hunharca katledildiği bir insanlık trajedisini hep birlikte izliyoruz.

Bu ilk değil son olmayacak. İsrail kurulduğu andan itibaren taşıdığı ulusal radikal, totaliter tavrı taşıdığı müddetçe bu şiddet azalmayacak, aksine her fırsatta artarak devam edecek. Bunun nedenlerini bize yıllar önce Arendt yazdığı kitaplarla, makalelerle ve yaptığı söyleşilerle dile getirmiştir.

1918, I. Dünya Savaşı sonrası Avrupa`da yükselen ‘Anti-Komünizm’ , ‘Anti-Sosyalizm’, ‘Demokrasi Düşmanlığı’ yanı sıra Anti-semitizm (Yahudi Düşmanlığı) yükselişe geçmişti. Arendt bu dönemden hareketle totalitarizme ve kökenlerine dikkat çekti. Aslında bu çaba aynı zamanda yaşanan soykırımı anlama çabasıydı. “Ich will verstehen” (anlamak istiyorum) Arendt`in düşüncesinin merkezinde durur ve lokomotif görevini üstlenir.

Dolayısıyla Arendt`in o dönem anlamak için yaptığı bütün analizler sadece kendi dönemine değil bugüne de ışık tutar.

Hannah Arendt`in İsrail`e karşı en başından yani kurulmaya başlandığı andan itibaren ciddi eleştirileri olmuştur. Hatta henüz çadırlarda yaşadıkları, yani Yahudiler`in İngilizler tarafından çadırlarla Kudüs`e yerleştirildikleri dönemde Yahudiler`in Naziler`den daha ‘kötü’ olabileceklerini söyleyerek siyonizme ve radikaleşmeye karşı çıkmıştır. Arendt`in eleştirisi oldukça güçlüydü, çünkü onun eleştirisi İsrail devletinin geçmişine mitolojilerine dokunuyordu. İşte bu yüzden ki, Yahudi olduğu halde Hannah Arendt`in kitapları İsrail`de

---

¹ Tsafir Cohen 14.10 2006 yılında alman ‘taz’ gazetesinde İsrailli tarihçi , yazar Idith Zertal ile bir söyleşi yapıyor ve İsrail`in Arendt ve düşüncesinden niçin nefret ettiğini tartışıyor. Bu başlık bu söyleşiden esinlenerek atılmıştır.

okutulmaz. Arendt ismini İsrail`de ne kütüphanede ne de üniversitelerde duymazsınız. Arendt ve düşüncesi ile ilgilenen düşünörlere karşı ise, oldukça şiddetli bir nefret dili ile patolojik tavır sergilenmektedir.

Arendt, Siyonizmin dışlayıcı, etnik temelli karakterini ve onun sivil devlet fikrine aykırı olan şiddet potansiyelini çabucak fark etmişti. Bunu fark etmesinin kökleri 1930`lu yıllara dayanır. İsrail'in militarist karakterini ve büyük dış güçlere bağımlılığını reddetti, çünkü bunu daha önce bölgede artan bir izolasyon ve nefretin kaynağı olarak gördü.

İşte bu nedenle Arendt her fırsatta Ben Gurion`un büyük ulusal söylemi karşısında eleştirel bir tavır aldı, fakat diğer yanda büyük Siyonist anlatı ile İsrail olabildiğince bölgede radikalleşti.

Arendt Hitler`in nasıl bir yol izlediğini, totaliter sistemle nasıl canavarlaştığını sadece tecrübe etmedi aynı zamanda en önemli eserlerinden biri olan "The Origins of Totalitarianism" (Totalitarizmin Kökenleri) adlı eserinde oldukça detaylı bir şekilde ele aldı. İşte bu nedenlerdir ki; Arendt`in karşı durduğu Yahudiler veya Yahudilik değil, aksine İsrail hükümetinin bir Nazi yapılanması gibi totaliter kimliğe bürünmesiydi.

1947 yılında BM Genel Kurulu'nun bölünme kararına tepki göstermiş ve bu bölünmenin çatışmayı uzatacağını belirterek bir Yahudi ve Arap federasyonunu savunmuştur. Kısaca söylemek gerekirse: 55 yıl önce ulus devletten küresel vatandaşlığa geri dönmenin bir yolunu aramıştır.

Hannah Arendt, kolektif kültürel ve ulusal aidiyetin varoluş nedenini inkar etmemiştir, ancak siyasi topluluklar içindeki etnik ayrımcılığı veya dışlamayı reddetmektedir.

1941 ile 1945 yılları arasında Hannah Arendt, Yahudi halkının bir ulus ve devlet olarak olası bir yeniden doğuşu hakkında Almanca yayın yapan Yahudi dergisi "Der Aufbau" da (Yapı-İnşaa) makaleler yayınladı. Makaleler, Arendt'in Siyonizm'e artan mesafesini belgeliyor ve faşizme karşı kazanılan zaferden sonraki dönem için bir "politik demokrasi" teorisi geliştirme çabalarını kanıtlamaktadır.

Arendt Antisemitizmin, yani Yahudi düşmanlığının doğal değil tarihsel köklerden geliştiği "unsurların" tezi olduğunu iler sürer; politik olarak tehlikeli hale gelmişti çünkü Avrupa Yahudileri kendilerini ulus devlet ilkesiyle özdeşleştirdiler. Fakat 9. yüzyılın sonundan beri çatışan sosyal sınıflar arasında savunmasız kaldılar; ulus-devlet önce emperyalizm ve ardından totalitarizm tarafından yok edildi. Bu da nihayetinde Avrupa'nın Yahudiliğini de yok etti.

Yahudilik bir 'halk' değil dünyaya yayılmış bir dindi ve Yahudilik birçok gruptan oluşuyordu ve yalnızca Siyonist tarih yazımı sırasında bir "ulus" olarak birleştirildi. Yalnızca Siyonizm "ortak bir etnisite ve tarihsel süreklilik" ihtiyacını yarattı. Ancak Arendt Yahudilerin, Siyonist, radikal tavır ve kör ırkçılık yoluyla özgür bir ulus olarak var olma haklarını ellerinden alındığını belirtir. Bu yapılanmaya sadece Atrenndt değil dönemin önemli Yahudi entellektüelleri Martin Buber, Robert Weltsch ve Gershom Scholem, Felix Rosenblüth, Kurt Blumenfeld ve Hans Kohn, nihayetinde ulus devleti eleştiren ve - eğer varsa - kendilerini bir Yahudi devleti kurmaya yalnızca en fazla hazır bulan evrenselcilerdi.

Arendt, Yahudi yerleşimcilerin veya göçmenlerin veya yerel Filistin halkının hayati çıkarlarını önemsemeden büyük güçlerle özel çıkarlar savunmak isteyen Siyonist liderlerin gizli diplomasisine şiddetle karşı çıkıyor. Bu gizli diplomasinin diğer tarafı, inancına göre, İngiliz sömürge yönetimine karşı terörü veya bir İsrail devletinin kurulmasına karşı Arap muhaliflerini temsil ediyor. Arendt, bu tür temeller üzerine kurulmuş bir devletin huzur bulamayacağını Öngörüyordu. Yıllar önce ortaya konulan bu öngörünün ne kadar haklı olduğunu yıllardır bitmek tükenmek bilmeyen şiddet ve sivil halkın zalimce katledilmesi en esaslı şekilde ispatlamaktadır.

İsrail içeride ve dışarıda korkunç şeyler yaparken kendisini ebedi fedakarlıklar ulusu olarak görme yeteneği ancak eleştirel olmayan, mantıksız ve mitolojik bir anlatıyı sürdürmekle mümkündür. Arendt bunu yapı bozuma uğrattı. Ancak kendini daima kurban gören ve her defasında haklı çıkaran İsrail`den ve destekleyen halkından insani bir tavır beklemek yanlış, hatta mümkün değil. Nasıl ki Hitler uluslararası birlik ve devletler tarafından durduruldu ise, İsrail için de ancak uluslararası yaptırım gerekmektedir. Fakat ne Amerika`nın, ne bütün bunların en temelde sorumluluğu taşıyan ve sömürgecilik için her türlü politik manevrayı çeviren İngilizler`in ne de AB ülkelerinin kendi çıkarlarını koruma adına İsrail`in karşısında durmak gibi bir eylemleri olmayacaktır.

Sonuç: O bölgede radikal, sözümona islami -ISID.. gibi unsurları besleyecek bir hareket olarak radikal totaliter İsrail devleti korunuyor ve şiddete seyirci kalınıyor. Sanki karşılıklı radikalleşmenin beslediği şiddetin bölgeyi güvenlilikleştirilmesini ummak gibi. Bu yüzden unutmayalım ki, Yahudilere değil ama Siyonizme karşı olmak her namuslu entelektüelin hatta Arendt gibi Yahudilerin bile görevi olmalı.

